

Begroting Economische Zaken, onderdeel energie, 15 januari 2013.

Inbreng Paulus Jansen (SP) in eerste termijn.

Energie zou wat betreft de SP in de top-5 van de prioriteitenlijst van dit kabinet moeten staan. Om die stelling kracht bij te zetten zal ik al mijn spreektijd aan dit thema wijden.

Er zit hier een minister met slagkracht in vak K, een politieke mannetjesputter. Dat soort mensen hebben we nodig om écht tempo te maken, ook al lopen onze politieke visies ver uiteen. Maar energie- en klimaatbeleid is integraal beleid, slechts een klein deel valt rechtstreeks onder minister Kamp. Ik neem aan dat de afstemming met zijn staatssecretaris wel goed zit.

Maar energiebeleid voor de gebouwde omgeving valt onder de minister van wonen. De minister en de staatssecretaris van I&M gaan over verkeer en klimaat. Die staatssecretaris is bezig met een Roadmap voor het klimaatbeleid, terwijl ze niets te zeggen heeft over energie, wat de sleutel is voor de oplossing. Dat wordt een “roadmap to nowhere” zouden de Talking Heads zingen. Het energiebeleid van gemeenten en provincies wordt -een beetje- aangestuurd door de minister van binnenlandse zaken. Hoe brengen we daar lijn in? Wie is er eigenlijk integraal verantwoordelijk voor het energiebeleid? In Duitsland is energiebeleid chefsache, is dat in Nederland ook zo?

(energiebesparing gebouwde omgeving)

Voorbeeld. Een cruciaal onderdeel van het energiebeleid is energiebesparing in de gebouwde omgeving. Daar worden sinds het verschijnen van de nota Schoon & Zuinig in 2007 nog steeds geen meters gemaakt. Sterker nog: de verhuurderheffing uit het regeerakkoord dreigt de investeringen van de woningcorporaties in energiebesparende voorzieningen te laten verdampen. Is deze energieminister bereid om met zijn collega van wonen een alternatief uit te werken, dat er globaal als volgt uitziet: corporaties krijgen voor iedere vijf euro die ze investeren in maatschappelijke doelen, zoals energiebesparing één euro vrijstelling van de verhuurderheffing. Die investering levert de schatkist vervolgens €1,05 aan BTW op.

Ook voor de koopsector moet er snel iets gebeuren. Komt dat Nationaal Fonds Energiebesparing er nu wel of niet? De SP pleit ervoor om een collectieve aanpak van de koopsector een streepje voor te geven bij financiële prikkels. Je zou kunnen afspreken dat bij beperkt budget projecten waar meer dan de helft van de eigenaren meedoet voorgaan. Dan gaan mensen met hun burens in discussie om zich aan te sluiten. Bij een collectieve aanpak wordt de investering minstens 20% lager, kost een verbetering van een woning van energielabel D naar B gemiddeld 6.000 euro, met een terugverdientijd binnen tien jaar.

De SP pleit ook voor differentiatie van eigenwoningforfait of OZB, om investeringen in energiezuinige gebouwen, ook niet-woningen, te bevorderen. Dat werkt bij de BPM en de motorrijtuigbelasting prima, waarom dan niet voor gebouwen? Zeker nu het energielabel is weggestemd omdat de Kamer ontevreden was over de sanctie ligt voor de hand om met een benadering te komen die ook een positieve prikkel levert.

Voorzitter, deze minister moet zijn collega's achter de vordes zitten én helpen als ze op hun beleidsterrein te weinig tempo maken met betrekking tot energiebesparing en verduurzaming van de energievoorziening. Gaat hij dat doen?

(grensoverschrijdende samenwerking)

In 2011 is de motie Jansen-Wiegman op 33000-XIII-61aangenomen, waarin de regering verzocht werd "... om in overleg te treden met de Duitse regering over een intensivering van de bilaterale samenwerking, in de vorm van afstemming van wetgeving, financiële regelingen, onderzoeks-programma's, netbeheer en dergelijke om het Nederlandse en Duitse energiebeleid in hoge mate te integreren." We zijn nu een jaar verder. Hoe staat het daarmee? Gas, olie en kolen kennen geen grenzen, elektriciteit al helemaal niet. Duurzame bronnen zijn naar aard zeer verschillend aanwezig in Europa, waarbij de combinatie van de verschillende bronnen voor leveringszekerheid moet zorgen.

Opschaling van beleid is daarbij cruciaal. Idealiter mondiaal, second best binnen de EU, en als dat te lang duurt alvast regionaal, bv. met de landen rond de Noordzee. Vindt de minister van ELI net als de SP dat we tempo moeten maken om de Nederlandse wetgeving, de fiscale prikkels en subsidie zo snel mogelijk te harmoniseren met onze burens, te beginnen met Duitsland? En zo ja: welke acties mogen we komen jaar van hem verwachten?

(salderen voor de meter)

Het urgentiegevoel voor de energieproblematiek is nog te gering, allereerst bij de regering en vervolgens ook bij de bevolking. Veel mensen denken dat als we zonnepanelen op alle daken - woningen, scholen, kantoren, bedrijfsgebouwen, leggen het probleem is opgelost. In werkelijkheid zouden we dan 2,5% van onze energiebehoefte uit duurzame bronnen dekken. De opgave is dus 40 keer zo groot.

Dat wil niet zeggen dat die zonnepanelen niet belangrijk zijn. Ze kunnen een belangrijke rol spelen in het bewustwordingsproces en individuele burgers een handelingsperspectief bieden. Nog beter zou het zijn als mensen collectief -bv via een energiecoöperatie- investeren in een gezamenlijke PV-installatie of windmolen. Je wekt dan per geïnvesteerde euro méér stroom op. Helaas is vrijstelling van energiebelasting voor collectieve projecten nog steeds niet geregeld. Dat geldt zelfs voor verenigingen van eigenaren, terwijl de motie Jansen-vTongeren-Samsom op 29023-93 toch al meer dan 1,5 jaar geleden is aangenomen. Gaat de minister er alles aan doen om de wet die salderen voor de meter voor Verenigingen van Eigenaren regelt vóór 1 januari 2014 in het Staatsblad staat? En op welke termijn kan de Kamer de uitwerking van het regeerakkoord voor een bredere salderingsregeling tegemoet zien?

(bijstook biomassa, SDE+)

Gisteren was ik met vijf collega's bij de masterclass energie van de TU Delft.

Tim van der Hagen, decaan van de technische faculteit natuurwetenschappen en lid van het topteam energie stelde daar dat de middelen van de Stimulering Duurzame Energie volstrekt verkeerd worden ingezet voor technieken die weinig of geen strategische waarde hebben, zoals het bijstoken van houtsnippers in kolencentrales.

Tegelijkertijd is er €800 miljoen/jaar bezuinigd op onderzoek en ontwikkeling, door het opdoeken van het Fonds Economische Structuurversterking.

De SP gaf in zijn verkiezingsprogramma veel geld uit om 14% duurzaam in 2020 te realiseren, omdat wij kozen voor versnelling van een belangrijke techniek als wind op zee.

Dat kost nu wat extra leergeld voor innovatie, maar verdient zich straks dubbel en dwars terug. Tegen de heer Leegte zou ik willen zeggen: voor ons zijn de energiekosten ook cruciaal.

Alleen richt de SP zijn blik op 2050, iets verder dan onze neus lang is.

Volgens twee gasspecialisten van de TU Delft gaan de Nederlandse gasinkomsten na 2025 snel teruglopen, dat betekent dat over twaalf jaar het alternatief op stoom moet zijn.

Vragen aan de minister: welke mogelijkheden ziet hij om de SDE+ middelen sterker in te

zetten op innovatieve technieken, in plaats van voor het opstoken van hout? De SP denkt dat nearshore wind op drie geselecteerde locaties in ieder geval een betere optie is. Hoe gaat de minister de weggevallen 800 miljoen innovatiegeld linksom of rechtsom compenseren? Op welke termijn krijgt de Kamer inzicht of de derde geldstroom in het kader van de Topsectoren ook echt de beloofde omvang heeft? Ziet de minister mogelijkheden om via het Staatsbedrijf EBN niet alleen meer te investeren in fossiele mijnbouw maar ook in de ontwikkeling van duurzame energieproductie, zoals geothermie? En tenslotte: Kan de minister samen met zijn collega vóór de komende miljoenennota een uitgewerkt plan maken voor de alternatieve energievoorziening na 2025 en het beeld dat dit oplevert voor de schatkist?

Voor wind op land heeft de Kamer voor de zomer de provincies de kans gegeven om zelf een plan te maken voor het wegzetten van 6.000MW in 2020. Iedere provincie kan dan zijn taakstelling zelf invullen, zonder dat het paardenmiddel van de rijksprocedure van stal gehaald hoeft te worden. Meer mag ook, maar alleen als daar draagvlak voor is bij omwonenden. De SP steunt deze aanpak, die meer ruimte biedt voor een goede inpassing en het creëren van draagvlak. Maar dat moet niet leiden tot vrijblijvendheid. Wat is de sanctie als een provincie zijn taakstelling in 2020 niet haalt? Wat mij betreft staat daar een stevige bestuurlijke boete op. En gaat de minister ook tussendoelen stellen om te voorkomen dat

(level playing field energie-intensieve industrie)

Energie is het fundament van onze economie, een voorwaarde voor het behoud van onze welvaart en de sleutelfactor bij de oplossing van het klimaatprobleem. Onze energie-intensieve industrie, onze glastuinbouw, ze zullen niet overleven als ze niet snel gaan investeren in energiebesparing en zuiniger gebruik van eindige grondstoffen. Het heeft geen zin om bedrijven tijdelijk te matsen met kortingen op energietarieven, uiteindelijk zullen ze door de ontwikkelingen op de wereldmarkt toch de hoofdprijs gaan betalen. Veel slimmer is het om investeringen in energiebesparing en R&D programma's in verduurzaming van grondstofstromen en productieprocessen fiscaal of anderszins te stimuleren.

Daarbij is cruciaal dat wij onze industrie wel helpen om zichzelf te transformeren en zorgen voor een eerlijk speelveld. In Duitsland is een differentiatie doorgevoerd voor de transportkosten van elektriciteit, wat gunstig is als je als industrie pal naast de elektriciteitscentrale ligt. In dat geval zijn de kosten trouwens ook het laagst. In Duitsland is er ook een compensatieregeling voor indirecte CO2 kosten in de elektriciteitskosten voor de ETS-bedrijven die zijn blootgesteld aan mondiale concurrentie. Wij gaan ervan uit dat de minister er in ieder geval voor zorgt dat de condities voor Nederlandse bedrijven vergelijkbaar blijven met die in Duitsland, en dat de concurrentie van buiten Europa aan de grens moet afrekenen bij een ongelijk speelveld. Graag een toezegging op dit punt.

Binnenkort komt de SER met een advies over de verduurzaming van onze energievoorziening voor de lange termijn. Dat zou een aanzet kunnen zijn voor de integrale langetermijnvisie waar ik als SP-woordvoerder al zes jaar op zit te wachten. Het zou ook goed zijn als ook de kamerleden die in een verkiezingsdebat op dit punt beloften deden een tandje erbij zetten, zodat we komen tot een langetermijnvisie met brede maatschappelijke en politieke steun. En daar mag deze minister dan zijn daadkracht op loslaten.